
KRÓNIKA

A MATICA SRPSKA ÉVFORDULÓJA – Százhatvanöt évvel ezelőtt alakult meg Budapesten a Matica srpska, amely azóta is az egyik legjelentősebb szerb művelődési intézmény. Az évforduló alkalmából megtartott ünnepségen arra emlékeztettek, hogy ez a jelentős intézmény továbbra is elsősorban a szerb művelődés fejlesztésére törekszik, de nem hanyagolja el a más nemzetek kultúrájával való kapcsolat ápolását sem. Tudományos, irodalmi és könyvtári tevékenysége a képtárral és a könyvkiadóval, valamint a világ egyik legrégebb folyóiratával, a Letopissal a szerb kultúra fontos intézménye.

Az évforduló alkalmából rendezett ünnepségen Jovan Hristić a százötven évvel ezelőtti született Laza Kostić munkásságáról tartott előadást. Átadták a Zmaj-díjat is, amelyet Branislav Petrović költő érdemelt ki. A közgyűlés egyben tisztújító értekezlet is volt, amelyen a Matica srpska új elnökévé Boško Petrović író, titkárává pedig Miroslav Rankovot választották.

IVO ANDRIĆ CENTENÁRIUMÁRA KÉSZÜLVÉ – Jövőre ünnepeljük Ivo Andrić születésének századik évfordulóját. Ebből az alkalomból számos jelentős rendezvényre kerül sor. Minden bizonnyal az egyik legnagyobb esemény az lesz, hogy a belgrádi Prosveta Könyvkiadó húsz, a szarajevói Svjetlost pedig huszonöt kötetben jeleníti meg az író összes műveit. Nemzetközi tanácskozást szerveznek majd Ivo Andrić munkásságáról, és kiadásra kerülnek az író titkárnőjének, Vera Stojčinak a feljegyzései és a kiadókkal való levelezése is. 1992-ben nagyszabású kiállítás megszervezését tervezik a Szerb Tudományos

és Művészeti Akadémián, amely Ivo Andrić életével és munkásságával foglalkozna. Ezenkívül elkészült Milanko Mandićnak az íróról készített szobra is. Mindennek ellenére az Ivo Andrić Alapítvány kuratóriuma úgy ítéli meg, hogy külföldön sokkal nagyobb érdeklődés nyilvánul meg az író munkássága és születésének századik évfordulója iránt, mint nálunk.

A Forum Könyvkiadó Bori Imre Ivo Andrićról készített monográfiájának kiadásával emlékezik meg az író születésének századik évfordulójáról.

LAZA KOSTIĆ 150 ÉVE – Laza Kostić születésének 150. évfordulóját számos rendezvénnyel ünneplik meg az év folyamán. Február 12-én a költő születésnapján szülőfalujában, Koviljban egyházi szertartást rendeztek, majd Miro Vuksanović, a Matica srpska Könyvtárának igazgatója méltatta munkásságát. Dízülést tartott a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémiának és a Matica srpskanak a jubileum megünneplésére alakult közös bizottsága, majd Božidar Kovaček elemezte Laza Kostić munkásságát. Kiállítást rendeztek az író műveiből, fényképeiből és a korabeli dokumentumokból.

A jubileumi rendezvények sorában jelentős a Matica srpska Könyvkiadó vállalkozása: az év elején megjelent Laza Kostić összegyűjtött műveinek második, öt könyvből álló sorozata. Az eddig felölelt opus 10 kötetet tesz ki. A kiadó még legalább öt kötetre tervezi a sorozatot; az emlékiratokat, valamint a filozófiai és esztétikai tárgyú írásokat, továbbá a műfordításokat teszik közzé.

A tervezett rendezvények között szerepel többek között, hogy Újvidéken szobrot állítanak a költő tiszteletére. A szlavisták nemzetközi találkozóját szintén Laza Kostić munkásságának szentelik, és a Vajdasági Közművelődési Közösség jelvénytulajdonos versenye is az évforduló jegyében zajlik. A Sterija Játékokon versenyműsoron kívül a zombori Népszínház előad egy Laza Kostić-dramát Dejan Mijač rendezésében, a bécsi Burgtheater pedig hamarosan műsorra tűzi az író Okkupáció című művét, amely eredetileg is ennek a színháznak íródott német nyelven.

ELŐKÉSZÜLET A STERIJÁ JÁTÉKOKRA – A 36. Sterija Játékokra érkezett benevezések azt bizonyítják, hogy színházaink fölül tudtak emelkedni a társadalomban tapasztalható torzalkodáson. Minden köztársaságból érkezett benevezés, a köztársasági szelektorok pedig már el is végezték az első rostálást, s összesen tizennyolc előadást ajánlanak a főszelektor figyelmébe. Ezekből fogja Mani Gotovac kiválasztani azt a kilenc előadást, amelyet a május 26-án kezdődő újvidéki színházi fesztiválon láthatunk majd. A köztársasági válogatók a következő előadásokat javasolják:

A szerbiai szelektor ajánlott a főszelektornő figyelmébe legtöbb előadást, összesen tizenegyet. Köztük Vida Ognjenović *Je li bilo kneževе večere* című szerzői projektumát (belgrádi Nemzeti Színház), továbbá Nenad Prokić Marcel Proust nyomában című drámáját (rendező Dejan Mijač, Jugoszláv Drámai Színház), Stevan Koprivica *Isten veled, fegyver* című színművét (belgrádi Drámai Színház, rendező Nada Janjetović), az Aleksandar Popović négy drámáját összekapcsoló hommaget-t (Radmila Vojvodić rendezése), valamint Nebojša Romčević *Téli kastély* című drámáját a Pozorište na Terazijama nevű társulat előadásában, Jovica Pavić rendezésében. A Zvezdara Teatar produkciói közül is kettőt javasol: Gordana Mihić a *Hajnal keleten* című színművét Jagoš Marković rendezésében és Dušan Kovačević legújabb színművét, a *Fergeteges tragédiát* a szerző rendezésében.

Vajdaságból három előadás került be az előválogatásba, Aleksandar Popovićtól a *Tejeskává* (rendező Branko Pleša, újvidéki Szerb Nemzeti Színház), Tolnai Ottó új drámája, a *Paripacitrom* (rendező Tömörny Péter, Újvidéki Színház) és Nušić A képviselője (rendezte Ljubiša Ristić és Vladimir Lazić, szabadkai Népszínház).

Szlovéniából a főszelektornő figyelmébe ajánlott előadások közül megemlítjük Veno Taufer *Odüsszeusz és fia* című drámáját Vito Taufer rendezésében (Slovensko mladinsko gledališče, Ljubljana), Dušan Jovanović *Don Juan kutyaháton* című szerzői projektumát (Slovensko narodno gledališče, Ljubljana), Dane Zajc drámáját, A vándort (rendezte Mile Korun, Mestno gledališče, Ljubljana).

A horvátországi válogatásból említjük Milan Begović *Kaland a láthatáron* című drámáját (rendező Nenni Delmestre, Horvát Népszínház, Split), továbbá *Krleža Zászlókját* (rendező Georgij Paro, zágrábi Ifjúsági Színház), valamint Asja Srnc-Teodorović *Mrtva svadba c. drámáját* (rendező Božidar Viočić, Teatar itd.).

A macedón előadások közül kiemeljük Jordan Plevneš *Földalatti Köztársaság* című drámáját (rendező Vlado Cvetanovszki, bitolai Népszínház), valamint a Zsanina *Mircsevszka Dies irae* librettója alapján készült produkciót Szlobodan Unkovszki rendezésében (szkopjei Macedon Népszínház).

ELHUNYI KROMBHOLZ KÁROLY – 1991. február 15-én Újvidéken nyolcvanhat éves korában elhunyt Krombholz Károly zeneszerző és zongoraművész. Krombholz Károly a két világháború között szabad művész volt. Bécsben, Szabadkán koncertezett, valamint zágrábi és az újvidéki rádióban lépett fel. Előadóművészi tevékenysége mellett zene-pedagógusi munkássága is kiemelkedő volt. A szabadkai és a belgrádi zeneiskola tanáráként vált ismertté, majd 1956-tól az újvidéki zeneiskolában dolgozott, az Isidor Bajić zeneiskola zongoratanárává tanára és vezetője lett. Zeneszerzőként kezdetben a neoromantizmust követte, majd munkásságának jelentős része a modern zene avantgárd vonzásában alakult.

ESSZÉK SZERB ÉS MAGYAR ÍRÓKRÓL – Munkásságának 30. évfordulóját ünnepelte nemrégiben Sava Babić a *Pet više pet* (Öt meg öt) című könyvének újvidéki bemutatójával. A kötetet, amelyben Hamvas Béláról, Déry Tiborról, Lukács Györgyről, Illyés Gyuláról, Hubay Miklósról, Milorad Pavićról, Tomislav Ketigről, Vasko Popáról és Danko Popovicsról olvashatunk esszéket, tanulmányokat, Božidar Kovaček és Miodrag Radović méltatta.

Ivan Balazević festő a kötet illusztrációs anyagaként elkészítette a szóban forgó írók portréját, amelyet a jubileumi könyvbemutatón is megtekinthetett a közönség. A tárlatot Tolnai Ottó nyitotta meg.

Sava Babić kötetének bemutatóját hamarosan Budapesten és Belgrádban is megrendezik.

EGRIEK, ZALAEGRSZEGIEK ÚJVIDÉKEN – Az egri színház először, a zalaegerszegiek régi ismerősként léptek fel Újvidéken. Shakespeare Vízkereszt vagy amit akartok című vígjátékát Gali László rendezésében a szerb színház kistermében táblás ház nézte s fogadta lelkes tapssal. Az itt talán sohasem játszott történet mesészerű fordulatosságával, a mű színpadra állításának egyszerűségével és tanulságos ésszerűségével, valamint néhány kiváló színészi alakítással nyerte meg a közönség tetszését. Elsősorban a shakespeare-i filozófiát közvetítő Bohócot játszó Sziki Károlyra fogunk emlékezni meg a remek Böffen Tóbiás–Keszeg András duóra, melyben az előbbi vendégként, „testhez álló” szerepben, igen jól, Soltis Lajos tolmácsolja, társa pedig a pókhasú Tóbiást cingárságával ellenállhatatlan komikummal ellenpontoszó Bakody József volt. Éjszakai előadásban az egriek Eörsi István ösabszurdját, a Sirkó és kakaót adták.

A zalaegerszegiek a magyar dramaturgia talán leghosszabb életű vígjátékát, Szigligeti Ede Liliomfjánt játszották Vándorfi László népszínmű-paródiára vett rendezésében. Az Újvidéki Színházban éppen futó a falu rosszával sok rokon vonást mutató előadás, amely a műfaj hazai változatával szemben az eszközök egyneműségével tűnt ki, a közönségnél nagy sikert aratott. Elsősorban a

stílust érző, kiegyensúlyozott együttes jóvoltából, kivált pedig a címszereplő R. Kárpáti Péter csibészes linksége, Csák Zsuzsa szerelmes vénasszony karikatúrája, Palásthy Beának a naiva szerepet komikummal színesítő és Benczedy Sándornak a hatalmaskodással leplezett butaságot megmutató játéka tetszett. – Mindkét magyarországi színház kisebb vajdasági körúton is fellépett. (G)

DANILO KIŠ EMLÉKÉRE – A hang árnyéka címmel február elején irodalmi estet rendezett Budapesten az újonnan indult *Európai utas* című folyóirat szerkesztősége és a Budapesti Ismeretterjesztő Társulat. A tavaly elhunyt íróról Eörsi István, Esterházy Péter, Konrád György, Petri György, Rajk László és Stojan Vujičić emlékezett meg.

ÚJ KÉPTÁR – Új képtár nyílt Újvidéken a Vajdasági Közművelődési Közösség székházában, a Most – Híd. A képtárvatón Milan Konjović önarcképeiből nyílt kiállítás, amelyeket a most 93 éves művész 1915 és 1980 között készített. Az új képtárban a tervek szerinti műalkotásokat is árusítanak, könyvbemutatókat és kamarahangversenyeket szerveznek.

A TOPOLYAI VIDEOTÁBOR HÍREI – Az idén is megrendezik a topolyai amatőr videotábort. A szervezők meghírdették a forgatókönyv-pályázatot video-kordokumentumok, rövid videojátékfilmek és kísérleti videoalkotások készítésére. A videodokumentumfilmek pályázatára olyan forgatókönyveket várnak, amelyek Vajdaság politikai, történelmi és néprajzi eseményeit és jelenségeit rögzítik, elemzik és dolgozzák fel. A rövidjátékfilm kategóriájában olyan forgatókönyvek jöhetnek számításba, amelyek a szerzők saját munkáik alapján vagy irodalmi alkotásokat követve készítenek. A videofilm hosszúsága nem haladhatja meg a harminc percet, és a pályázóknak figyelembe kell venniük a tábor szűkös anyagi lehetőségeit, azaz műszaki, anyagi és színészi igényekben mértéktartóknak kell lenniük a projektumoknak. A kísérleti videofilmelek kategóriájában olyan forgatókönyv benyújtását várják a szervezők, amely új módszerek

alkalmazásával a műfaj és a videotechnika határának tágítására törekszik.

A topolyai video alkotótábor egyik oszlopos tagja, Siflis Zoltán jelentős nemzetközi elismerésekben részesült. Capriccio című videoetüdjét számos hazai szemlén bemutatták, és első díjat kapott a videósok világfesztiválján mint a tavalyi év legjobb alkotása. Munkája bekerült egy európai videoantológiába, és ennek alapján Siflis Zoltán meghívót kapott a tokiói szemlére is.

KÉT HALÁLHÍR – E számunk nyomdába adása után két halálhír is érkezett. Hatvanegy éves korában elhunyt Miodrag Bulatović, a mai szerb irodalom minden bizonnyal egyik legellentmondásosabb írói egyénisége. Szinte minden könyve élénk polémiát váltott ki, akárcsak emberi magatartása is, amit írótlásai sem tudtak mindig elfogadni. Írói népszerűségét az ún. fekete hullám megteremtésének és a mindig különös témák iránti vonzódásának, az iróniától sem mentes stílusá-

nak köszönheti. E népszerűségének eredményeképp Andrić után a legtöbbet fordított író volt. Legismertebb művei az *Égre száll a vörös kakas*, a *Hős a számaron*, a *négyujjú emberek* és a *Gulo – Gulo*. A magyar olvasó az *Égre száll a vörös kakas* című regénye és elbeszélései alapján ismerheti. A regényt 1963-ban jelentette meg a Forum Ács Károly fordításában, míg novelláit *Két ördög között* címmel a budapesti Európa Könyvkiadó.

A jugoszlávai magyar irodalomnak is van egy halottja: ötvenhat éves korában önszántából távozott az élők sorából Szűcs Imre költő, műfordító, a *Jó Pajtás* gyermeklap irodalmi szerkesztője. Meleg hangú gyermekversei és a világgal mindig perlekedő költeményei négy kötetben olvashatók: *Papírsárkány* (1974), *Földig ér a felbő lába* (1980), *Fekete szárnyú szél* (1981) és *Kölyökkérülőben* (1984). Műfordításai közül Branislav Šćepanović *Földbe némult száj* és Dragoslav Mihajlović *Petrijja koszorúja* tekinthető a legsikeresebbnek.

